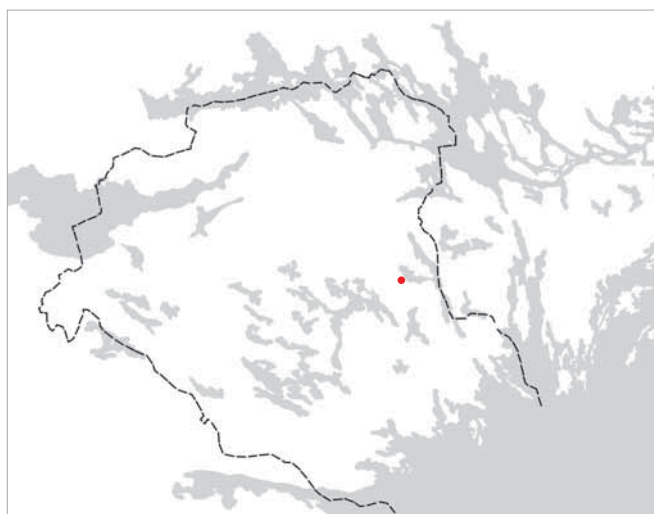

Särskild utredning

KORSBACKEN

RAÄ 19, Skenda 2:24 med flera, Björnlunda socken, Gnesta kommun, Södermanlands län

Patrik Gustafsson

Särskild utredning

KORSBACKEN

RAÄ 19, Skenda 2:24 med flera, Björnlunda socken, Gnesta kommun, Södermanlands län

Patrik Gustafsson

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2002:19

© 2002 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@kuf.dll.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg och Patrik Gustafsson.
Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.
Kart- och ritmaterial: Patrik Gustafsson
Omslagsbild: Södermanlands län. Undersökningsområdets geografiska läge
markerat med röd punkt.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande 97.0350

Nyköping 2002

ISSN 1402-9650

Innehåll

Utgångspunkt 4

Syfte och metod 4

Syfte
Metod

Landskap 4

Natur
Kultur

Resultat 4

Hänvisningar 6

Källor
Kartor
Litteratur

Administrativa uppgifter 6

Bilagor 8

Schakttabell
Schaktplan

Utgångspunkt

En särskild utredning har utförts av Sörmlands museum 2001-07-24. Utredningen föranleddes av planerat bostadsbygge invid RAÄ 19, Korsbacken, Skenda 3:24 med flera, Björnlunda socken, Gnesta kommun, Södermanlands län (se figur 1).

Uppdragsgivare var Gnesta kommun. Beslut i ärendet var fattat av Länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kapitlet 11 § i lagen om kulturminnen (KML). Ansvarig för den särskilda utredningen var antikvarie Patrik Gustafsson.

Syfte och metod

Syfte

Utredningsområdet ligger direkt norr om RAÄ 19. Ytan som var föremål för utredningen bedömdes preliminärt som ett lämpligt boplatssläge med tanke på närheten till gravfältet, RAÄ 19. Det kunde heller inte uteslutas att fler synliga gravar kunde finnas i anslutning till ovan nämnda gravfält.

Metod

Inför fältarbetet granskades Fornminnesregistret (FMR) med tillhörande ekonomiskt kartblad, för att utröna fornlämningarnas karaktär i närområdet till RAÄ 19. Vidare studerades Sveriges geologiska undersökningars karta (SGU) samt topografiska kartan för att lokalisera lämpliga boplatslägen.

Därefter besiktigades utredningsområdet för att bestämma var söschakten skulle förläggas samt för att se om ytterligare anläggningar tillhörande RAÄ 19 kunde konstateras.

Vid den efterföljande söschaktningen öppnades sju ytor upp inom det anvisade utredningsområdet. Schakten var mellan cirka 4 eller 8 meter långa, cirka 1,5 meter breda och cirka 0,40 meter djupa (se bilaga 1 och 2). Schakten stegades in.

Landskap

Natur

Korsbacken ligger i Björnlunda samhälle i en flack sluttning orienterad mot Kyrksjön i norr. Utredningsområdet ligger cirka 20 meter över havet. Området utgjordes delvis av hagmark och delvis av åkermark. Strax öster om utredningsområdet finns en angränsande villabebyggelse.

Kultur

Björnlunda och området runt Kyrksjön är en rik fornlämningsbygd. Den fornlämning som låg närmast och i anslutning till utredningsområdet var RAÄ 19. Denna fornlämning utgörs av ett gravfält med cirka 15 högar. Dessa gravar är cirka 5-7 meter i diameter stora och cirka 0,5-0,7 meter höga (FMR). Fornlämningen är beläget på ett långsträckt impediment orienterad i nord-sydlig riktning. Området är ligger i skarven mellan åker och hagmark. Strax sydöst om gravfältet (RAÄ 19) återfinns RAÄ 278 och RAÄ 279, båda skålgropslokaler.

I närområdet finns ytterligare gravar och gravfält främst från äldre och yngre järnålder, till exempel RAÄ 22, 23 och 24. Även lämningar från till exempel bronsålder förekommer i trakten. Bland annat påträffades 1976 ett bronssvärd nordväst om Björnlunda kyrka i åkermark (Damell 1976). I Björnlunda har tidigare ett flertal arkeologiska undersökningar utförts, till exempel RAÄ 121 ett gravfält (Östmark 1977). Inga av dessa undersökningar har utförts i det aktuella utredningsområdets direkta närhet (se figur 2).

Resultat

Vid besiktningen kunde inga ytterligare gravkonstruktioner ses i markytan. Området för den framtida exploateringen bedömdes emellertid vara ett lämpligt boplatssläge.

Vid den efterföljande söschaktningen öppnades sju schakt, varvid inget av antikvariskt intresse framkom.

Sörmlands museum anser att RAÄ 19 bör skyddas vid en framtida exploatering, genom att ett visst skyddsområde tas i anspråk runt gravfältet. Man bör även ta i beaktan de skålgropsförekomster (RAÄ 278 och 279) som återfinns i närheten till utredningsområdet.

• = Korsbacken

Figur 1. Utdrag ur gröna kartans blad 10H Strängnäs SO med undersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Hänvisningar

Källor

Fornminnesregistret (FMR). Björnlunda socken.

Damell, D. 1976. Efterundersökning av fyndplats för svärd. Rapport (stencil). Riksantikvarieämbetet? Stockholm.

Kartor

Fastighetskartan. Fd. Ekonomiska kartan upprättad av rikets allmänna kartverk. Björnlunda 10H Of. Skala 1:10 000.

Topografisk karta (gröna kartan): 10H Strängnäs SO. Skala 1:50 000.

SGU (Sveriges geologiska undersökning). 1984. Jordartskartan ser Ae nr 60, 10H Strängnäs SO. Skala 1:50 000.

Litteratur

Östmark, K. 1977. *Delar av fornlämning 121, gravfält, bronsålder-järnålder och fornlämning 122, järnålder. Skenda, Björnlunda socken, Södermanland.* Rapport 1977:35. Riksantikvarieämbetets uppdrag-sverksamhet. Stockholm.

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Korsbacken. Arkeologiska meddelanden 2002:19
Sörmlands museums dnr: 00288
Länsstyrelsens dnr: 220-8142-2000
Tid för undersökningen: 2001 07 24
Personal: Patrik Gustafsson.
Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige i skala 1:10 000. 10H Of Björnlunda. Upprättad av Rikets allmänna kartverk. X6550 Y1577
Koordinatsystem: RT 90
Höjdsystem: Rikets höjdsystem (RH70)
Undersökt yta: cirka 54 m²

Dokumentationsmaterial förvaras i Södermanlands museums arkiv.

Figur 2. Utredningsområdet utmarkerat med en röd rektangel på fastighetskartan, före detta Ekonomiska kartans blad 10H Of Björnlunda. Skala 1:10 000

Bilagor

1. Schakttabell

Schakt nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	X	Y	Z
1	4x1,5	0,30	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550579,40	1577321,25	19,92
2	4x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550586,85	1577305,25	19,90
3	4x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550593,40	1577284,80	19,97
4	8x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550599,15	1577245,05	21,30
5	8x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550610,95	1577233,60	20,70
6	4x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550632,20	1577216,75	19,55
7	4x1,5	0,40	0,10 m förna. Siltig lera. Lera	6550616,00	1577328,80	19,10

2. Schaktplan

